

IN MEMORIAM

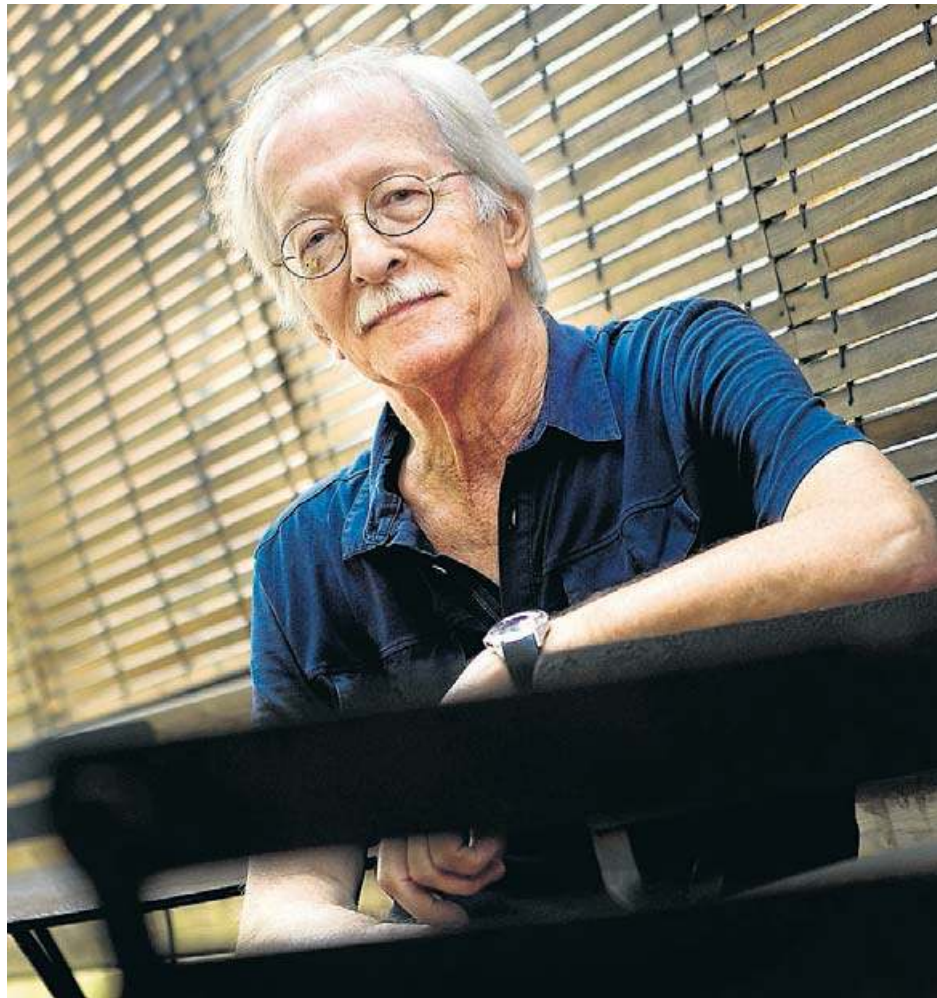
ADEU AL LINGÜISTA JESÚS TUSON

Professor apassionat i gran divulgador, va ser un gran defensor de la pluralitat lingüística i molt crític amb el “monolingüisme militant”

TEXT **SÍLVIA MARIMON**
LLOC **BARCELONA**

Jesús Tuson (València, 1939) va ser un acèrrim defensor de la pluralitat lingüística, que considerava essencial per a la mateixa espècie humana, i molt crític amb el “monolingüisme militant”: “Al món hi ha prop de 6.000 llengües i 200 estats. Si algú intenta establir una equació entre les unes i els altres, haurien de desaparèixer 5.800 llengües. I això seria una autèntica catàstrofe natural”, assegurava a *Patrimoni natural. Elogi i defensa de la diversitat lingüística* (Empúries, 2004). Tuson, que ha mort aquesta matinada, va ser un autor prolífic. Defensava la llibertat i el dret de dir el nostre propi discurs i de dir el món. Catedràtic de la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona fins al 2008, durant quatre dècades va obrir els ulls a milers d'alumnes amb assignatures com història de la lingüística, semàntica, lingüística i poètica.

L'últim dia de classe els alumnes el van acomiadar amb una llarga ovació i, aquell dia, va tornar a destacar la importància de la diversitat: “El llenguatge és una possessió humana; és allò que ens distingeix de les rates i dels ximpanzés; els *per què*? existeixen al cervell lingüístic de la gent, enlloc més; les llengües no s'han de perdre”, va dir. A Tuson l'apassionava la lingüística i aquest entusiasme el sabia transmetre tant en els llibres com en les classes. Era pacient i generós amb els seus coneixements. “Era un seductor”, diu el lingüista Jordi Ginebra. “Va ser un gran escriptor i un gran divulgador que va fer aportacions importants sobre la història de la lingüística. Fa trenta anys

Tuson quan va publicar *Quinze lliçons sobre el llenguatge*. PERE TORDERA

va ser pioner en la defensa de les llengües minoritàries i a dir que totes tenen la mateixa dignitat”, afegeix. Ginebra defensa la professionalitat i el “compromís ètic” de Tuson: “Defensava que la llengua era un mitjà de comunicació, al marge de les convencions”.

“Tuson va ser un gran divulgador –destaca el cap de llengua de l'ARA, Albert Pla–. Es va preocupar molt per lluitar contra els prejudicis i els tòpics”, afegeix. Tuson defensava la lingüística moderna que concep la llengua com un òrgan, com la vista: “Per a Tuson, to-

tes les llengües tenen la mateixa capacitat per expressar-ho tot i ho expressen en la mesura que ho han de fer”, diu Pla. El seu últim llibre, *Quinze lliçons sobre el llenguatge (i algunes sortides de to)*, té molts moments provocadors. En una entrevista a l'ARA amb motiu de la publicació del llibre, Tuson arremetia contra els que defensaven la puresa de la llengua i creien que qualsevol temps pretèrit era millor: “Sé que hi ha especialistes en normativa lingüística clàssics, tradicionals, carcoides, que pensen que els joves estan fent malbé la llengua amb uns SMS sense hacs, tots amb *k*, sense accents, i que això és la destrucció de la llengua. I no ho és! Senyors rancis: els copistes medievals, que vostès admiren tant, tenien més de tres-cents abreujaments!”

La llengua és pont i diàleg

Tuson també creia que a les escoles s'havia d'ensenyar a parlar en públic i a escoltar. Defensava que la llengua era un lloc de trobada, una eina de pensament, d'amistat i de tendresa. Les paraules, segons ell, no havien de ser una frontera sinó pont i diàleg. En la seva extensa obra destaquen *Mal de llengües. A l'entorn dels prejudicis lingüístics* (Empúries, 1988), *El llenguatge i el plaer. Incursions lingüístiques en terra literària* (Empúries, 1990), *Històries naturals de la paraula* (Empúries, 1998), *Com és que ens entenen* (Empúries, 1999) o *Això és (i no és) allò* (Ara Llibres, 2008), en què reivindicava les metàfores. “Les nostres metàfores –escriu– diuen molt sobre com som, sobre els patrons amb què organitzem el nostre imaginari. Per les nostres metàfores ens coneixeran i ens coneixerem”.

CRÍTICA

LA NOSTÀLGIA AMARA UNA NIT SUFOCANT

TEXT **MARTA TERRASA**
LLOC **BARCELONA**

CHANO DOMÍNGUEZ I MARIOLA MEMBRIVES
TEATRE GREC 4 D'AGOST

Les sabates blanques de Chano Domínguez es converteixen en un punt d'ancoratge on fixar els ulls a mesura que cau la nit al Teatre Grec. El pianista, sol al escenari, interpreta el tema propi *Alegria callada*, una peça que creix al resguard de la foscor. *Round midnight*, de Thelonious Monk i popularitzada per grans dames com Ella Fitzgerald, és la peça escollida per presentar la *cantaora* Mariola Membrives. “És tot un gust i un honor ser aquí, no sabeu com impressiona”, confessa la *cantaora*. Amb nervis més evidents del que voldria, i amb dues versions prescindibles cantades en anglès, no és fins que s'endinsen en el terreny de les cobles, els tangos i les ranxeres que la cordovesa desplega el seu talent. *Ojos verdes*, de Conchita Piquer, o *Vuelvo al sur*, d'Astor Piazzolla, mostren una Membrives no només amb un gran control de la veu, sinó capaç

de fer-te sentir una nostàlgia que t'esquinça les entranyes.

El repertori és un viatge amb compositors que han sigut capaços d'aguantar bé el pas de temps i els frescos arranjaments de Chano Domínguez, com *Los ejes de mi carreta*, d'Atahualpa Yupanqui, o *Que te vaya bonito*, de José Alfredo Jiménez. *Alma de mujer (Colombianas)*, una peça original del pianista gadità, trenca amb la solemnitat de la nit. Estratègicament col·locat, aquest tema colorista i ple de matisos separa l'espectador de les cadires que s'enganxen a la pell en una nit sufocant. *Gracias a la vida*, de Violeta Parra, és el tema amb què s'acomoden, mentre Chano Domínguez assenyala Pere Pons, director del Festival Mas i Mas, com el *culpable* d'iniciar la relació entre els dos artistes. “Una col·laboració que esperem que es repeteixi aviat”, confessa Domínguez. El resultat ha sigut una nit d'estiu, sentida i xafogosa, en què el jazz i el flamenc més eclèctics han cantat a l'amor més atemporal.

Un moment del concert de Chano Domínguez i Mariola Membrives.

MANOLO GARCIA